

„MEȘTEȘUGUL ȚESERII COVOARELOR DE PERETE” ÎNSCRIS PE LISTA PATRIMONIULUI UNESCO (2016)

Delia BĂLĂICAN

Abstract: Traditional wall-carpet craftsmanship in Romania and the Republic of Moldova was included in 2016 on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.

Keywords: Traditional wall-carpet, Romania, Republic of Moldova, UNESCO, Intangible cultural heritage of humanity.

Pe 1 decembrie 2016, de Ziua Națională a României, UNESCO a transmis vestea că „Meșteșugul țeserii covoarelor de perete” a intrat în Patrimoniul Mondial Intangibil al UNESCO, drept „patrimoniul imaterial” al umanității.

În contextul lucrărilor Comitetului Interguvernamental UNESCO pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial ce a avut loc în perioada 28 noiembrie – 2 decembrie 2016 la Addis Ababa, în Etiopia, urmare a analizei nominalizărilor elementelor de patrimoniu cultural imaterial propuse pentru înscrierea pe Lista Reprezentativă, România și Republica Moldova au convins experții internaționali asupra valorii universale de necontestat a tehnicilor tradiționale de realizare a scoarței și a rolului pe care îl au în îmbogățirea diversității culturale și a creativității umane¹.

Aceste covoare de perete mai sunt întâlnite și sub denumirile de: păretare, lăicere, velințe, chilimuri, lădare, ungherare, cergi, război.

Meșteșugul tradițional al țesutului este răspândit pe tot teritoriul României, cât și al Republicii Moldova. Țesutul scoarțelor se practica în cadrul

¹ <http://www.unesco.org/culture/ich/en/RL/traditional-wall-carpet-craftsmanship-in-romania-and-the-republic-of-moldova-01167>, consultat în data de 5 decembrie 2016.

gospodăriei țărănești, în atelierele specializate din mănăstirile ortodoxe de maici și în asociații familiale. La începutul secolului al XX-lea și Casa Regală a înființat ateliere de țesut covoare, promovând scoarțele și în alte medii decât cele țărănești și promovate în expoziții internaționale ca însemne ale identității naționale. În prezent se depun eforturi pentru păstrarea meșteșugului.

Creație populară românească ancestrală, țesăturile din lână aveau un rol utilitar-decorativ. În vechime, scoarța se folosea în special pentru decorul pereților sau în ritualurile de înmormântare. De asemenea, se găsea în zestrea miresei, țesutul având valențe inițiatice, fetele care nu deprindeau meșteșugul aveau puține șanse să se mărite. Acum, scoarța e considerată mai ales o lucrare de artă. Scoarțele se realizau cu ajutorul războiului de țesut orizontal și vertical, prin întrepătrunderea firului de lână. După ce lâna era toarsă, se vopsea cu pigmenți vegetali, se urzeau apoi și năvădeau firele. Între 1850-1950, pentru urzeală s-a utilizat cânepa, iar mai târziu bumbacul răsucit. După anul 1900 au apărut coloranții chimici, ceea ce a dus la diversificarea cromatică a scoarțelor. Denumirea este de origine latină și amintește de funcția primară, similară scoarței de molid, utilizate în trecut la izolarea caselor cu pereții de bârne.

Originalitatea țesăturilor din lână se datorează priceperii și ingeniozității generațiilor de femei care le-au lucrat, integrând în compozițiile decorative motive și simboluri de largă circulație europeană și extra-europeană, geometrice vegetale, zoomorfe ori antropomorfe, semnificând apa, cerul, pământul, soarele, pomul vieții etc, stilizarea și abstractizarea atingând un ridicat grad de rafinament.

Alături de „Tehnicile tradiționale de realizare a scoarței în România și Republica Moldova”, România a propus spre înscrierea pe Lista Reprezentativă și „Pelerinajul de Rusalii de la Șumuleu Ciuc”. Acestui dosar i se vor aduce completări și va fi rediscutat la următoarea întrunire a Comitetului Interguvernamental UNESCO pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial.

În afara tehnicilor tradiționale de realizare a scoarțelor, România are până în prezent alte cinci tradiții fundamentale incluse pe Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității: „Ritualul Călușului” (2008), „Doina” (2009), „Tehnici de prelucrare a ceramicii de Horezu” (2012), „Colindatul de ceată bărbătească în România și Republica Moldova” (2013) și „Jocul fecioresc” (2015). Un alt proiect important, realizat împreună cu Republica Moldova, Bulgaria și Macedonia, este cel al înscrierii „Mărțișorului” în patrimoniul UNESCO, proiect aflat în etapa de evaluare finală².

² <http://www.cultura.ro/traditia-romaneasca-scoartelor-recunoscuta-de-unesco>, consultat în data de 5 decembrie 2016.

Figure 1 - Georgeta Stoica, *Scoarțe din Transilvania și Banat*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2008, p. 238, (zona Timiș).

Figure 2 - Georgeta Stoica, *Colecția de covoare din Muntenia*, Editura Universitaria, Craiova, 2011, p. 138-139.

Figure 3 - Georgeta Stoica, *Colecția de covoare din Oltenia*, Editura Universitaria, Craiova, 2010, p. 130-131 (zona Gorj).

Figure 4 - Georgeta Stoica, *Colecția de covoare din Moldova*, Editura Universitaria, Craiova, 2009, p. 40, (zona Moldova de nord, Bucovina).